

394.

Na osnovu člana 15 stav 1 Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma ("Službeni list CG", broj 110/23), Ministarstvo unutrašnjih poslova donijelo je

PRAVILNIK

O BLIŽIM KRITERIJUMIMA ZA IZRADU SMJERNICA ZA ANALIZU RIZIKA I SMJERNICA ZA USPOSTAVLJANJE SISTEMA UPRAVLJANJA RIZIKOM OD PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA

("Službeni list Crne Gore", br. 022/24 od 15.03.2024)

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži kriterijumi za izradu smjernica za analizu rizika, u zavisnosti od veličine i načina organizacije obveznika u smislu člana 4 Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma (u daljem tekstu: obveznik), obima i vrste poslova, vrste klijenta, proizvoda, usluge, odnosno distributivnog kanala koji pruža, kriterijumi za utvrđivanje faktora rizika, obavezni elementi koje treba da sadrži analiza rizika i drugi elementi od značaja za procjenu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, kao i bliži kriterijumi za izradu smjernica za uspostavljanje sistema upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma (u daljem tekstu: sistem za upravljanje rizikom).

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 2

Izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) rizik od pranja novca i finansiranja terorizma je rizik da će klijent iskoristiti finansijski sistem u svrhu pranja novca ili finansiranja terorizma, odnosno da će poslovni odnos, transakcija, proizvod ili usluga biti neposredno ili posredno korišćeni za pranje novca ili finansiranje terorizma;
- 2) analiza rizika je interni akt o analizi rizika u kojem obveznik identifikuje i procjenjuje rizike uzimajući u obzir faktore rizika pojedinog klijenta, grupe klijenata, države ili geografskog područja, poslovnog odnosa, transakcije, proizvoda, usluga ili distributivnih kanala koji se mogu upotrijebiti u svrhe pranja novca ili finansiranja terorizma;
- 3) klijent je domaće ili strano pravno lice, privredno društvo, preduzetnik, fizičko lice, trust, drugo lice, odnosno sa njim izjednačeni subjekat koji vrši transakciju ili uspostavlja poslovni odnos sa obveznikom;
- 4) poslovni odnos je poslovni, profesionalni ili komercijalni odnos koji je u vezi sa profesionalnim aktivnostima obveznika za koji se u trenutku uspostavljanja očekuje da će biti trajnog karaktera, kao i:
  - registracija klijenta za učešće u sistemu priređivanja igara na sreću kod priređivača koji priređuju igre na sreću putem interneta, odnosno drugih telekomunikacionih sredstava,
  - zaključivanje ugovora o kupovini investicionih jedinica i/ili udjela u investicionom fondu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje poslovanje investicionih fondova,
  - zaključivanje ugovora o pružanju investicionih i/ili pomoćnih usluga, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala;
- 5) transakcija je primanje, ulaganje, konverzija, čuvanje ili drugo raspolaganje novcem ili drugom imovinom;
- 6) distributivni kanal je kanal koji se koristi za isporuku proizvoda i usluga do krajnjeg korisnika;
- 7) rezidenti su:
  - privredna društva i druga pravna lica koja su registrovana u Crnoj Gori, osim njihovih predstavništava van Crne Gore,

- djelovi stranih društava upisani u registar nadležnog organa u Crnoj Gori,
  - preduzetnici i fizička lica sa sjedištem, odnosno prebivalištem u Crnoj Gori koja obavljaju privrednu djelatnost za svoj račun radi sticanja profita i koja su registrovana kod nadležnog organa u Crnoj Gori,
  - crnogorski državljani koji borave u Crnoj Gori neprekidno godinu dana ili duže,
  - stranci koji na osnovu dozvole za boravak borave u Crnoj Gori neprekidno godinu dana ili duže,
  - diplomatska, konzularna i druga predstavništva Crne Gore u inostranstvu, zaposleni u tim predstavništvima i članovi njihovih porodica, koji nijesu stranci;
- 8) trust je lice koje obavlja djelatnost pružanja usluga za treća lica, a naročito:
- osnivanje privrednih društava ili drugih pravnih lica,
  - obavljanje funkcija ili imenovanje drugog lica da obavlja funkciju povjerenika trusta osnovanog izričitom izjavom ili sličnog subjekta stranog prava,
  - pružanje usluga sjedišta, poslovne adrese i druge s tim povezane usluge,
  - obavljanje funkcije ili omogućavanje drugom licu da obavlja funkciju povjerenika fonda ili sličnog subjekta stranog prava koji prima, upravlja ili dijeli imovinska sredstva za određenu namjenu, osim društva za upravljanje investicionim, odnosno penzionim fondovima,
  - obavljanje funkcije ili postavljanje drugog lica da obavlja funkciju nominalnog akcionara u ime drugog lica, osim privrednog društva čije se akcije kotiraju na urednom tržištu koje podliježe objavljivanju podataka u skladu sa pravom Evropske unije ili ekvivalentnim međunarodnim standardima;
- 9) finansijska institucija je obveznik iz člana 4 stav 2 tač. 1 do 9 Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma;
- 10) visoko-rizična treća država je država koja ne primjenjuje ili nedovoljno primjenjuje mjere, odnosno ne ispunjava standarde za sprečavanje pranja novca ili finansiranja terorizma u smislu Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno ne ispunjava međunarodne standarde iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma na osnovu podataka relevantnih međunarodnih organizacija;
- 11) teroristička organizacija je grupa od dva ili više lica, odnosno terorista koja je osnovana na duži period i djeluje organizovano radi vršenja krivičnih djela terorizma, koja su udružena:
- sa namjerom da pokušaju ili izvrše teroristički akt na bilo koji način, neposredno ili posredno,
  - radi podstrekavanja i pomaganja u izvršenju terorističkog akta,
  - radi organizovanja i usmjeravanja drugih lica da izvrše teroristički akt,
  - radi doprinošenja izvršenju terorističkog akta od strane grupe od dva ili više lica koja djeluje sa zajedničkom svrhom i sa ciljem daljeg terorističkog djelovanja ili ima saznanja o namjeri grupe od dva ili više lica da izvrši teroristički akt;
- 12) elektronski novac je elektronski, odnosno magnetno pohranjena novčana vrijednost izdata nakon prijema novčanih sredstava radi izvršavanja platnih transakcija, koja čini novčano potraživanje prema izdavaocu tog elektronskog novca i koju prihvata fizičko ili pravno lice koje nije izdavalac tog elektronskog novca, osim:
- novčanih vrijednosti koje su pohranjene na instrumentima koji se mogu koristiti za kupovinu robe ili usluga samo u prostorijama koje koristi izdavalac tog instrumenta ili na osnovu komercijalnog ugovora sa izdavaocem, u okviru ograničene mreže pružaoca platnih usluga ili za ograničeni obim robe ili usluga,
  - novčanih vrijednosti koje se koriste za platne transakcije koje se sprovode preko telekomunikacionog digitalnog ili informaciono-tehnološkog uređaja, pri čemu se kupljena roba ili usluge dostavljaju i koriste preko telekomunikacionog, digitalnog ili informaciono-tehnološkog uređaja, pod uslovom da telekomunikacioni, digitalni ili informaciono-tehnološki operater ne djeluje samo kao posrednik između korisnika platne usluge i snabdjevača robom i uslugama.

Bliži kriterijumi za izradu smjernica za analizu rizika

Član 4

U smjernicama za analizu rizika pojašnjavaju se:

- 1) pristup zasnovan na procjeni rizika od pranja novca i finansiranja terorizma;
- 2) rizik koji se utvrđuje prije primjene procedura za ublažavanje rizika od pranja novca i finansiranja terorizma (inherentni rizik);
- 3) rizik koji se utvrđuje nakon primjene procedura za ublažavanje utvrđenih rizika od pranja novca i finansiranja terorizma (rezidualni rizik);

4) metod procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma koji obuhvata:

a) procjenu rizika:

- klijenta,
- geografskog područja,
- usluge,
- transakcije,
- distributivnog kanala;

b) parametre analize rizika:

- vjerovatnoća da dođe do rizika,
- posljedica (štete, troškovi, gubici) ako se dogodi rizik;

5) prepoznavanje prijetnji, ranjivosti i posljedica ako se dogodi rizik od pranja novca i finansiranja terorizma;

6) metodologija bodovanja (ponderisanja) prijetnji, ranjivosti i posljedice ako se dogodi rizik od pranja novca i finansiranja terorizma i njihovo opisno izračunavanje;

7) razlika između numeričkog i opisnog izračunavanja rizika od pranja novca i finansiranja terorizma;

8) način izrade matrice rizika od pranja novca i finansiranja terorizma.

Pojašnjenja iz stava 1 ovog člana treba da sadrže i adekvatne primjere.

Obavezni elementi koje treba da sadrži analiza rizika

Član 5

Smjernicama za analizu rizika utvrđuju se obavezni elementi koje treba da sadrži analiza rizika, i to:

- 1) prepoznavanje i procjena rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u odnosu na cjelokupno poslovanje obveznika;
- 2) prepoznavanje i procjena rizika od pranja novca i finansiranja terorizma pojedinog klijenta, grupe klijenata, države ili geografskog područja, poslovnog odnosa, transakcije, proizvoda, usluge i distributivnog kanala koje obveznik pruža klijentu u okviru svoje djelatnosti;
- 3) kategorije rizika od pranja novca i finansiranja terorizma;
- 4) procedure (mjere, radnje i postupke) koje će obveznik preduzeti u cilju upravljanja rizicima i ublažavanja identifikovanih rizika od pranja novca i finansiranja terorizma.

Kategorije rizika

Član 6

Obveznici u analizi rizika određuju sljedeće kategorije rizika od pranja novca i finansiranja terorizma:

- 1) niži rizik;
- 2) srednji rizik; i
- 3) viši rizik.

Faktori nižeg rizika

Član 7

Smjernicama za analizu rizika utvrđuju se faktori nižeg rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, i to:

- 1) za klijenta, ako je klijent:
  - državni organ, organ državne uprave, organ lokalne samouprave ili organ lokalne uprave i drugo pravno lice koje vrši javna ovlašćenja,
  - pravno lice i privredno društvo kod višečlanih akcionarskih društava čijim se akcijama trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti,
  - iz države iz tačke 3 ovog stava;
- 2) u poslovnim odnosima, transakcijama, uslugama, distributivnim kanalima ili za proizvode, ako se radi o:
  - polisama životnog osiguranja kad su premije niske,
  - polisama penzionog osiguranja ako ne postoji mogućnost ranijeg otkupa polise koja se ne može iskoristiti kao osiguranje odnosno kolateral,

- penzionom sistemu koji obezbjeđuje, odnosno osigurava penzije zaposlenima u slučajevima gdje se doprinosi uplaćuju oduzimanjem od zarade, a pravila sistema ne dozvoljavaju prenos udjela,
- finansijskim proizvodima i finansijskim institucijama koje pružaju utvrđene i ograničene usluge određenom tipu klijenta,
- proizvodima kod kojih rizik od pranja novca i finansiranja terorizma zavisi od drugih faktora, kao što je ograničenje iznosa elektronskog novca;

3) u odnosu na određenu državu, odnosno geografsko područje, ako se radi o:

- državi koja ima efikasan sistem borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma, prepoznat od strane Radne grupe za primjenu mjera sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma (FATF) i Komiteta eksperata Savjeta Evrope za evaluaciju mjera za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma (MONEYVAL),
- državi u kojoj je utvrđen nizak nivo korupcije i drugih kriminalnih aktivnosti na osnovu izvještaja relevantnih kredibilnih organizacija.

Faktori višeg rizika

Član 8

Smjernicama za analizu rizika utvrđuju se faktori višeg rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, i to:

1) za klijenta:

- ako se poslovni odnos sprovodi pod neuobičajenim okolnostima,
- koji živi u državi iz tačke 3 ovog stava,
- koji nije rezident,
- koji je pravno lice, trust, odnosno sa njim izjednačeni subjekt stranog prava koji obavlja djelatnost pružanja usluga čuvanja i upravljanja imovinom,
- koji je pravno lice čije akcije glase na donosioca,
- koji je pravno lice i privredno društvo čija je djelatnost povezana sa gotovinskim transakcijama,
- koji je pravno lice ili privredno društvo koje ima neuobičajenu ili složenu vlasničku strukturu s obzirom na prirodu njegove djelatnosti;

2) u poslovnim odnosima, transakcijama, uslugama, distributivnim kanalima ili za proizvode, ako se radi o:

- privatnom bankarstvu,
- proizvodima ili transakcijama koje omogućavaju prikrivanje identiteta klijenta, odnosno anonimnost klijenta,
- plaćanjima primljenim od nepoznatih ili nepovezanih trećih lica,
- novim proizvodima i novim poslovima, uključujući nove mehanizme isporuke, i upotrebi novih tehnologija za nove i postojeće proizvode,
- poslovnim odnosima ili transakcijama bez prisustva klijenta i bez sprovođenja postupka elektronske ili video-elektronske identifikacije klijenta,
- transakcijama povezanim sa naftom, oružjem, plemenitim metalima, duvanskim proizvodima, kulturnim artefaktima i drugim predmetima od arheološkog, istorijskog, kulturnog i vjerskog značaja ili od izuzetne naučne vrijednosti, kao i sa slonovačom i zaštićenim vrstama;

3) u odnosu na određenu državu, odnosno geografsko područje, ako se radi o:

- visoko-rizičnoj trećoj državi,
- državi u kojoj je, na osnovu vjerodostojnih izvora, utvrđen visok nivo korupcije i drugih kriminalnih aktivnosti,
- državi prema kojoj su uvedene sankcije, embargo ili slične mjere,
- državi koja pruža novčanu pomoć ili podršku terorističkim aktivnostima, odnosno u kojoj djeluju određene terorističke organizacije.

Smjernicama za analizu rizika mogu se utvrditi i drugi faktori višeg rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, u zavisnosti od specifičnosti određene oblasti za koju se utvrđuju smjernice.

Bliži kriterijumi za izradu smjernica za uspostavljanje sistema upravljanja rizikom

Član 9

Smjernicama za uspostavljanje sistema upravljanja rizikom naročito se utvrđuju:

- ciljevi, obim i način rada tog sistema;
- način utvrđivanja mogućnosti poslovanja sa klijentom;
- način identifikacije klijenta i stvarnog vlasnika klijenta;
- postupak praćenja poslovnog odnosa i kontrole transakcija klijenta, uključujući i ponovnu godišnju kontrolu;
- postupak preduzimanja produbljenih mjera poznavanja i praćenja poslovanja klijenta koje je obveznik dužan da sprovodi kad je utvrđen viši rizik od pranja novca i finansiranja terorizma, uzimajući u obzir djelatnost obveznika;
- sprečavanje upotrebe savremenih tehnologija u pružanju postojećih ili novih proizvoda, usluga ili distributivnih kanala u svrhu pranja novca ili finansiranja terorizma;
- način zaštite i čuvanja podataka i vođenja evidencija;
- način sprovođenja bezbjednosnih provjera zaposlenih u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka;
- način stručnog osposobljavanja i usavršavanja u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma zaposlenih kod obveznika;
- obavezni interni akti o politikama, kontrolama i procedurama koje obveznik treba da donese u cilju efektivnog upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma.

Smjernicama iz stava 1 ovog člana treba da se pojasni cikličnost postupka upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma koji se sastoji od:

- prepoznavanja rizika;
- analize rizika;
- upravljanja rizicima (primjena procedura za ublažavanje rizika i prihvatanje rizika);
- nadzora i preispitivanja rizika (preispitivanje analize rizika i revizija).

Smjernicama iz stava 1 ovog člana treba da se pojasni i veza između unutrašnje kontrole, interne revizije i utvrđenog rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u analizi rizika.

Smjernice za pripremu internih akata o politikama, kontrolama i procedurama

Član 10

Smjernice iz člana 9 ovog pravilnika treba da sadrže sljedeća pojašnjenja u vezi intrenih akata o politikama, kontrolama i procedurama iz člana 14 stav 1 tačka 2 Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma:

- u sklopu sistema upravljanja rizikom sprovodi se odgovarajuća interna politika, kontrole i procedure za ublažavanje rizika od pranja novca i finansiranja terorizma do prihvatljivog nivoa;
- interni akti o politikama, kontrolama i procedurama važe za sve poslovne jedinice, filijale i društva u većinskom vlasništvu obveznika i omogućavaju razmjenu informacija između tih poslovnih jedinica, filijala i društava, uz adekvatne mehanizme zaštite razmijenjenih informacija;
- procjenom rizika i razvojem odgovarajućih politika, kontrola i procedura treba da se obezbijedi kontinuitet upravljanja rizikom, bez obzira na eventualne promjene u sastavu rukovodstva ili zaposlenih, odnosno bez obzira na promjene u strukturi obveznika;
- interni akti o politikama, kontrolama i procedurama treba da budu utvrđeni na način da svaki zaposleni razumije svoju ulogu u sistemu upravljanja rizikom;
- interne politike, kontrole i procedure treba da budu utvrđene na način da omogućavaju uspostavljanje sistema upravljanja rizikom koji obezbjeđuje stalno praćenje i preispitivanje rizika, uključujući i provjeru izloženosti riziku za sve klijente, države ili geografska područja, poslovne odnose, proizvode, usluge, transakcije i distributivne kanale.

Prestanak važenja

Član 11

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o smjernicama za izradu analize i faktorima rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma ("Službeni list CG", broj 65/18).

Stupanje na snagu

Član 12

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

-
- U ovaj pravilnik prenijete su odredbe Direktive (EU) 2018/843 Evropskog parlamenta i Savjeta od 30. maja 2018. godine o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprečavanju korišćenja finansijskog sistema u svrhu pranja novca ili finansiranja terorizma i o izmjeni direktiva 2009/138/EZ i 2013/36/EU

01 Broj: 070/24-11441

Podgorica, 12. marta 2024. godine

Ministar,

Danilo Šaranović, s.r.